

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ДОЛІНСЬКА НАТАЛІЯ ВАСИЛІВНА

УДК 378.4.091.212-054.6(73)(043.5)

**ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ
В УНІВЕРСИТЕТАХ США**

13.00.01 – Загальна педагогіка та історія педагогіки

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Львів – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Львівському національному університеті імені Івана Франка, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
ГЕРЦЮК Дмитро Дмитрович,
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
декан факультету педагогічної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
ОГІЄНКО Олена Іванівна,
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка,
професор кафедри педагогіки;

кандидат педагогічних наук
ЯРЕМКО Галина Володимирівна,
Національний університет
«Львівська політехніка»,
доцент кафедри іноземних мов.

Захист відбудеться 02 липня 2019 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.052.24 у Національному університеті «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, 2-й поверх, ауд. 226.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1 та на сайті <http://www.lp.edu.ua/research/dissertations-directory>.

Автореферат розісланий 31 травня 2019 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. С. Білик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. В умовах міжнародного освітнього простору, що розвивається під впливом глобалізаційних соціально-економічних та організаційно-технологічних чинників, проблема забезпечення ефективності професійної педагогічної підготовки викладачів закладів вищої освіти є центральною темою освітніх дебатів. Викладач сучасного університету є одним із суб'єктів реформування вищої освіти, що відображено у нормативно-правовій документації (Національна стратегія розвитку освіти в Україні до 2021 року (2013), Закон України «Про вищу освіту» (2014), Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні (2016), покладеній в основу її розвитку в Україні. Така ситуація пояснюється кардинальними змінами у характері суспільних відносин та необхідністю гармонізації вітчизняної системи вищої освіти зі світовими стандартами у контексті сучасних міжнародних освітніх тенденцій.

Важливим джерелом визначення стратегічних напрямів розвитку вищої освіти в Україні є компаративні педагогічні студії, що дозволяють виявити основні тенденції, змістові характеристики та організаційні форми розвитку педагогічної освіти у розвинутих країнах. США є одним із лідерів у міжнародному освітньому просторі, університети яких займають перші позиції у світових рейтингах. Випускники американських університетів конкурентоспроможні та затребувані на міжнародному ринку праці, а їхню підготовку здійснюють висококваліфіковані викладачі, діяльність яких реалізується на засадах демократизації та гуманізації освітнього процесу. Особливості підготовки та працевлаштування викладачів в американських університетах є об'єктом уваги зарубіжних дослідників. Позитивний досвід США, де вища освіта, зокрема педагогічна, має давню історію і безперечні науково-педагогічні здобутки викликає значний інтерес педагогічної спільноти.

Проблема забезпечення та удосконалення неперервної професійної підготовки викладачів університетів знайшла відображення у низці досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців, що розглядають різноманітні її аспекти. Особливості функціонування університетів у США та історію розвитку американської вищої школи досліджували вітчизняні і зарубіжні вчені: Д. Гейтер (D. Gater), Т. Данилишена, Г. Дмітрієв, С. Калашнікова, І. Капалді (E. Capaldi), Т. Кошманова, Д. Крейг (D. Craig), Дж. Ломбарді (J. Lombardi), К. Рибачук, Н. Смолікевич, О. Тарасова, С. Шандрук. Філософські засади модернізації вищої освіти у США стали предметом досліджень Г. Іванчук, Т. Равчини; глобалізаційні аспекти та інтернаціоналізація вищої школи США висвітлені у працях П. Альтбах (P. Altbach), О. Красовської, Й. Лем (Y. Lam), Д. Мітчелл (D. Mitchell), У. Плейтер (W. Plater); проблематика підготовки викладача вищої школи в США була предметом дослідження Н. Батечко, Я. Бельмаз, Н. Приходькіної, О. Проворової, О. Сиротіної. Соціалізацію в академічному середовищі університету та формування первинних професійно-педагогічних компетентностей викладача-початківця студіювали Р. Вебер

(R. Weber), К. Голд (C. Golde), А. Данкан (A. Duncan), І. Зварич, К. Корпан (C. Korpan), А. Левін (A. Levine), Н. Мукан, А. Остін (A. Austin), М. Паркер (M. Parker), І. Ренкін (E. Rankin), Л. Шульман (L. Shulman) та ін.; специфіку професійного розвитку аналізували М. Каплан (M. Kaplan), Дж. Келлер (G. Keller), Д. Кеннеді (D. Kennedy), К. Крем (K. Kram), У. Сербін (W. Serbin,) та ін.; компетентнісний підхід у підготовці викладача вищої школи США досліджували Р. Арреола (R. Arreola), Л. Алімоні (L. Aleamoni), О. Гура, Дж. Кларк (J. Clark) та ін.

Особливості професійної педагогічної діяльності викладача у США та її оцінювання вивчали Л. Алімоні (L. Aleamoni), Р. Вілсон (R. Wilson), О. Вощевська, М. Гільдебранд (M. Hildebrand), У. Джонсон (W. Johnson), Дж. Кларк (J. Clark), Ф. Падро (F. Padró), С. Різниченко, О. Ткаченко; специфіку працевлаштування викладачів у США – Р. Болдвін (R. Baldwin), Дж. Кроністер (J. Chronister), К. Герн (C. Hearn), М. Дьюпрі (M. Deupree), Дж. Германовіч (J. Hermanowicz), К. Голленсгед (C. Hollenshead), А. Кезар (A. Kezar), Л. Кнапп (L. Knapp), В. Лечуга (V. Lechuga), Дж. Ломбарді (J. Lombardi), К. Полсон (K. Paulson), В. Сміт (V. Smith), М. Фінкельстайн (M. Finkelstein), Дж. Шустер (J. Schuster).

Незважаючи на підвищення інтересу до досліджуваної проблематики, на сьогодні у вітчизняній теорії і практиці педагогічної науки відсутнє ґрунтовне дослідження сутності педагогічної складової підготовки викладачів університетів у післядипломній освіті США. Науковий пошук реалізації умов ефективної підготовки викладача-початківця у США, особливо забезпечення її педагогічної складової, може слугувати підґрунтям для модернізації відповідної підготовки в Україні.

Аналіз науково-педагогічної літератури, нормативно-правового забезпечення університетської освіти України, теорії і практики професійної підготовки викладачів вітчизняних університетів уможливив виявлення *суперечностей* між: потребою українських університетів у висококваліфікованих викладачах та фактичним рівнем їхньої підготовки до діяльності в сучасному університеті; необхідністю організації ефективного академічного середовища університету, в якому здійснювався б професійний розвиток викладачів, та недостатнім рівнем готовності вітчизняних університетів до його реалізації.

Актуальність проблеми підготовки викладача сучасного університету у контексті реформування вищої освіти України, необхідність розв'язання нагальних теоретичних та практичних проблем, пов'язаних із ефективністю професійно-педагогічної діяльності викладача, виявлені суперечності та недостатній рівень висвітлення цієї проблематики в українському педагогічному дискурсі зумовили вибір теми дослідження **«Педагогічна складова у системі підготовки викладачів в університетах США»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до наукової теми кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка **«Динаміка сучасних освітніх процесів в Україні та закордоном»**

(державний реєстраційний номер 0113U0004879). Тема затверджена Вченою радою Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол № 9/2 від 27.02.2013) та узгоджена в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 6 від 18.06.2013).

Мета дослідження – виявити особливості педагогічної складової у системі підготовки викладачів в університетах США та окреслити можливості використання конструктивних ідей американського досвіду в освітній практиці України.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) висвітлити підготовку викладачів в університетах США як науково-педагогічну проблему;
- 2) охарактеризувати педагогічну складову у системі магістерської та докторської підготовки викладачів в американських університетах;
- 3) виконати аналіз педагогічної складової у професійному розвитку викладачів в університетах США;
- 4) окреслити можливості творчого застосування конструктивних ідей американського досвіду у підготовці викладачів в Україні.

Об'єкт дослідження – система підготовки викладачів в університетах США.

Предмет дослідження – сутність і специфіка педагогічної складової у системі підготовки викладачів в університетах США.

Методологічною основою дослідження є положення теорії наукового пізнання; філософські положення про взаємозв'язок загального та специфічного; комплексного вивчення педагогічних явищ та процесів; єдності теорії і практики; положення про гармонійний та цілісний розвиток особистості; принципи системності та об'єктивності.

Методи дослідження. З метою досягнення мети та виконання завдань дослідження використано такі методи дослідження: *теоретичні*: аналіз і синтез для вивчення нормативно-правової бази підготовки викладачів у США; компаративний та ретроспективний аналіз з метою порівняння різних поглядів учених щодо досліджуваної проблематики; класифікація та систематизація теоретичних даних; індукція і дедукція з метою визначення специфіки педагогічної підготовки викладачів у США; зіставлення та порівняння досвіду США й України щодо забезпечення педагогічної підготовки викладачів; прогнозування можливостей використання конструктивних ідей американського досвіду в умовах університетської освіти України; *емпіричні*: спостереження, бесіди з представниками адміністрації, інтерв'ювання та опитування викладачів Університету Індіанapolis (University of Indianapolis, IN), Університету Пердью (Purdue University, IN), Університету Оукленд (Oakland City University, IN), Вінсенського університету (Vincennes University, IN), Університету Західного Мічигану (Western Michigan University, MI), Джорджтаунського університету (Georgetown University, Washington D.C.) з метою збору первинної педагогічної інформації, уточнення особливостей та підходів до підготовки викладачів, узагальнення педагогічного досвіду;

експертні оцінки, впровадження та експертиза придатності та раціональності застосування окреслених можливостей у системі вищої освіти України.

Джерельна база: ресурси Бібліотеки Конгресу США; матеріали щорічних конференцій, щорічні звіти та доповіді ТІАА Інституту (ТІАА Institute), матеріали офіційних сайтів Департаменту освіти США (U.S. Department of Education), професійних асоціацій викладачів вищої школи США (Американської асоціації вищої освіти (American Association for Higher Education), Асоціації американських коледжів та університетів (Association of American Colleges and Universities), Американської асоціації викладачів університетів (American Association of University Professors); Ради докторантур (Council of Graduate Schools); університетів США: Мічиганського університету (The University of Michigan); Університету штату Іллінойс (Illinois State University), Колумбійського університету (Columbia University), Каліфорнійського університету (California University) та ін.; центрів навчання та викладання, що працюють при університетах США: Центр досліджень навчання та викладання (Center for Research on Learning and Teaching) Мічиганського університету, Центр сприяння та підтримки освітніх ініціатив (Center for Advancement and Support of Educational Initiatives) Університету штату Іллінойс, Центр викладання та навчання (Center for Teaching and Learning) Університету Міннесоти, Центр викладання та розвитку викладачів (The Center for Teaching and Faculty Development) Університету Массачусеттса Амгерст та ін.; інтернет-видання з питань освіти: Тиждень освіти (Education Week), У центрі уваги викладачів (Faculty Focus) та ін.; американська періодика з питань адміністрування вищої школи США, соціально-економічної проблематики працевлаштування викладачів вищої школи, психологічних та педагогічних підходів до підготовки викладача вищої школи: Хроніки вищої освіти (Chronicle of Higher Education), Журнал викладання та навчання у вищій освіті (The Journal of Teaching and Learning in Higher Education), Нові напрями інституційних досліджень (New Directions of Institutional Research), Сучасна освіта (Contemporary Education), Адміністрування і суспільство (Administration and Society), Журнал вищої освіти (The Journal of Higher Education), Дослідження у вищій освіті (Research in Higher Education), Журнал майстерності викладання у коледжах (Journal of Excellence in College Teaching), Оцінювання у вищій освіті (Assessment and Evaluation in Higher Education), Теорія і практика викладання мови (Theory and Practice in Language Studies), Трансформативні діалоги: журнал викладання та навчання (Transformative Dialogues: Teaching and Learning Journal) та ін.; освітні програми, описи модулів, робочі навчальні програми педагогічних дисциплін; дисертації, монографії, статті, матеріали конференцій, що висвітлюють специфіку підготовки сучасного педагога.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що *вперше* виявлено особливості педагогічної складової у системі підготовки викладачів в університетах США (диверсифікація освітніх програм та їхнього змістового наповнення; практико-орієнтоване навчання; спрямованість на формування професійної компетентності, необхідної для виконання тріади професійних

функцій: викладання, наукові дослідження, громадська діяльність); *висвітлено* підготовку викладачів в університетах США як науково-педагогічну проблему, в основу якої покладено теоретичні засади андрагогіки, епістемології, акмеології, аксіології, конструктивізму, прагматизму, прогресивізму; діяльнісний та компетентнісний підходи; принципи системності та систематичності, колегіальності, контекстності, ринкової орієнтації; *охарактеризовано* педагогічну складову у системі магістерської та докторської підготовки, у професійному розвитку викладачів університетів США (нормативно-правова база освітньої галузі, традиційні та інноваційні освітні технології, специфіка навчальної діяльності, методика викладання навчальної дисципліни, менеджмент людських ресурсів, організацій, фінансів, управління процесами та проектами в освітній галузі, специфіка академічного середовища університету, історія розвитку освіти, порівняльні педагогічні студії, особливості інклюзивного освітнього процесу, діагностика й оцінювання в освітньому процесі, інформаційно-комунікаційні технології в освіті), що реалізується у форматі інституційних, інституційно-індивідуальних, індивідуальних моделей, форм, методів; *окреслено* можливості творчого застосування конструктивних ідей американського досвіду у підготовці викладачів України.

Уточнено зміст понять «менторство», «портфоліо», «портфоліо навчального курсу», «теньюр», «асистування».

Подальшого розвитку набули положення про організацію професійного розвитку викладача сучасного університету на основі інтеграції його традиційних та інноваційних форм і методів.

Практичне значення дослідження полягає у тому, що його матеріали (джерельна база та модель підготовки викладачів в американських університетах, окреслені можливості використання конструктивних ідей американського досвіду) можуть використовувати дослідники, зацікавлені у подальшому студіюванні актуалізованих у дослідженні проблем. Основні положення та висновки дисертаційного дослідження можуть бути корисними для викладачів закладів вищої освіти під час викладання навчальних дисциплін «Порівняльна педагогіка», «Педагогіка вищої школи», «Історія педагогіки». Охарактеризовані у дослідженні підходи та інструменти підготовки викладачів вищої школи у США можуть застосовувати розробники магістерських освітньо-професійних та наукових програм, наукових програм підготовки докторів філософії, завідувачі відділів професійного розвитку науково-педагогічних працівників університетів.

Результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка (довідка №65 від 20.12.2018), Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (довідка №1747 від 26.12.2018), Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (довідка №01-13/25 від 14.01.2019), Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Хмельницької обласної ради (довідка №14 від 14.01.2019), Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка №145-М від

15.01.2019), Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (довідка №01-25/03/123 від 23.01.2019).

Апробація результатів дослідження здійснена на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, конгресах: «Педагогічна освіта і наука в умовах класичного університету: традиції, проблеми, перспективи» (Львів, 2013); «Реформування освітньої системи в Україні в контексті європейської інтеграції» (Львів, 2014); «Дні Науки Національного університету «Києво-Могилянська Академія» (Київ, 2015); «Десяті педагогічні читання пам'яті М. М. Дарманського: Розвиток системи освіти України в умовах євроінтеграційних процесів: здобутки і перспективи» (Хмельницький, 2015); «Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство» (Львів, 2015); «Ідея університету у європейському і національному вимірах: традиції, сьогодення, перспективи» (Львів, 2016); наукових семінарах, звітних наукових конференціях кафедри загальної та соціальної педагогіки, кафедри іноземних мов факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка (2015, 2016, 2017, 2018).

Вірогідність результатів дослідження забезпечена методологічною обґрунтованістю вихідних позицій, застосуванням комплексу методів для досягнення мети та реалізації завдань дослідження, ґрунтовним аналізом джерельної бази з досліджуваної проблематики, а також успішною апробацією та впровадженням результатів дослідження в освітню практику вітчизняних університетів.

Публікації. Основні положення та результати дослідження висвітлено у 9-ти працях, серед яких: 4 статті у наукових фахових виданнях України, 2 статті у виданнях, що включені до наукометричних баз даних (з них 1 належить до переліку наукових фахових видань України), 3 – у збірниках наукових праць та матеріалів конференцій.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (280 найменувань, з них 212 – іноземними мовами), 6 додатків. Загальний обсяг дисертації складає 235 сторінок, з них 185 сторінок основного тексту, який містить 3 таблиці та 3 рисунки на 3 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність та доцільність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; представлено джерельну базу; висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, апробацію та впровадження результатів дослідження; подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі «**Підготовка викладачів в університетах США як науково-педагогічна проблема**» окреслено історіографію проблеми дослідження, виконано аналіз трансформацій у професійній діяльності

викладачів американських університетів на початку ХХІ століття у контексті глобалізаційних процесів, досліджено сучасні моделі працевлаштування викладачів в університетах США.

Розглянуто історіографію формування та розвитку теоретичних основ підготовки викладачів в університетах США (андрагогіки, епістемології, акмеології, аксіології, конструктивізму, прагматизму, прогресивізму; діяльнісний та компетентнісний підходи; принципи системності та систематичності, колегіальності, контекстності, ринкової орієнтації), а також реалізації підготовки викладача вищої школи на другому освітньому (магістерському) та третьому науково-освітньому (докторському) рівнях в американських університетах. Окреслено основні тенденції модернізації та розвитку підходів до успішного втілення освітніх програм на цих рівнях.

Охарактеризовано особливості та засади системи оцінювання професійної діяльності викладача в умовах американського університету, а також механізми застосування практики оцінювання діяльності сучасного викладача адміністраціями університетів та акредитаційними асоціаціями. Представлено результати аналізу американського досвіду щодо використання потенціалу студентського та колегіального оцінювання професійної діяльності викладачів, який розглядається в освітній практиці США як один із інструментів підвищення ефективності освітнього процесу та забезпечення якості університетської освіти загалом.

З'ясовано, що розвиток професії викладача сучасного американського університету реалізується у контексті процесів глобалізації, інтернаціоналізації та інтенсивного впровадження інновацій в освітню галузь, що спричинило трансформації у професійному профілі сучасного викладача та його ролі у реформуванні вищої освіти загалом. Окреслено вимоги до викладачів, сформульовані ринком освітніх послуг загалом та університетами США зокрема.

Виокремлено основні педагогічні компетентності викладача, які потребують формування та розвитку у сучасних змінних умовах та які сьогодні стали об'єктами розгляду в рамках оцінювання професійної діяльності викладача. Підкреслено, що комплекс професійних функцій викладачів університетів США, а саме викладання, проведення досліджень та активна громадська позиція, що реалізується через участь в різноманітних проектах, зумовлює необхідність забезпечення урізноманітнення освітніх програм підготовки майбутніх викладачів на другому (магістерському) та третьому (докторському) рівнях, а також гнучкості у процесі формування їхнього змістового наповнення, організації практичної спрямованості навчання з метою формування ключових компетентностей, що надаватимуть можливість повноцінно та ефективно виконувати професійні функції відповідно до умов договору, що укладається між університетом та працівником.

З'ясовано, що система працевлаштування викладачів в американських університетах зазнала суттєвих змін на початку ХХІ століття відповідно до вимог ринку праці, міжнародних освітніх тенденцій, запитів суспільства та

потреб споживачів освітніх послуг.

Подано характеристику особливостей нових моделей працевлаштування викладачів (ад'юнкт-модель, модель перебування на посаді на повну зайнятість за термінованим контрактом, комерційна модель викладання онлайн) та їх вплив на зміст й організацію професійної діяльності викладача, структуру та сутність посадових обов'язків (науково-педагогічна, науково-дослідна, громадська діяльність), а відтак на результативність діяльності сучасного американського університету, академічну успішність студентів та на розвиток сучасної університетської освіти загалом.

У другому розділі **«Педагогічна складова у системі магістерської та докторської підготовки викладачів в університетах США»** розглянуто організаційно-змістові характеристики національної програми «Підготовка майбутніх викладачів»; охарактеризовано змістове наповнення педагогічної складової у магістерській та докторській підготовці викладачів в університетах США, проаналізовано особливості практичної підготовки викладачів в університетах США.

Аналіз національної програми «Підготовка майбутніх викладачів» засвідчив її вплив на подальший розвиток підготовки викладачів в університетах США на магістерському та докторському рівнях. Серед особливостей національної програми «Підготовка майбутніх викладачів» виокремлено її кластерний характер, що зумовлював розвиток співпраці між багатогалузевими (класичними, технічними) та галузевими університетами; багаторівневу структуру, яка передбачала реалізацію програми на рівні факультету та університету; поетапний характер впровадження на основі результатів аналізу попередніх етапів; взаємообмін досвідом між викладачами-початківцями та досвідченими викладачами; функціональність, відповідно до якої реалізувалися мікропроекти з розвитку компетентностей викладачів (викладання, науково-дослідницька робота, соціалізація в академічному середовищі, працевлаштування, кар'єрний та професійний розвиток); колегіальність у керівництві роботою докторантів.

З метою розгляду підготовки викладачів сучасних університетів США як системи взаємозалежних та взаємодоповнюючих компонентів, розроблено схематичне її зображення, що дозволяє проілюструвати їхнє змістове наповнення та притаманні їм функціональні зв'язки (Рис. 1).

Нормативно-правова база – це компонент, який охоплює закони та підзаконні акти про вищу та педагогічну освіту США; нормативні документи акредитаційних агенцій з якості освіти; національні освітні стандарти; освітні стандарти штатів; нормативні документи університетів.

Проаналізовано такий компонент як академічне середовище університету, яке розвивається та функціонує під впливом зовнішніх чинників суспільно-економічного характеру (тенденції міжнародного освітнього простору; запити суспільства; вимоги ринку праці; потреби споживачів освітніх послуг) та внутрішніх чинників, серед яких виокремлюємо сучасні моделі працевлаштування; оцінювання професійної компетентності, що здійснюється студентами і викладачами, що зумовлюють змістове наповнення підготовки

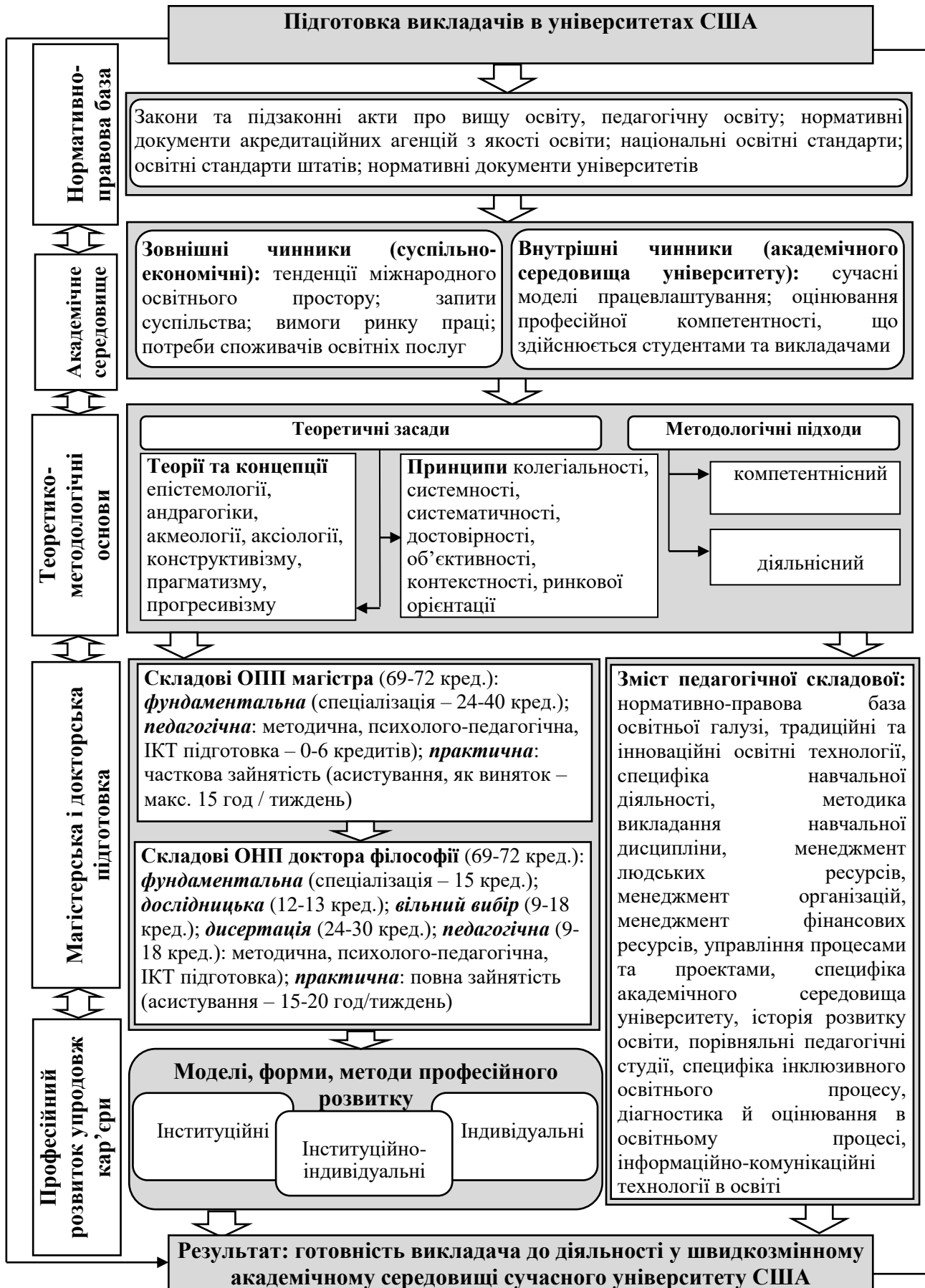

Рис. 1. Схематичне зображення підготовки викладачів в університетах США

сучасного викладача та її організаційні моделі, форми, методи, механізми забезпечення тощо.

Компонент «Теоретико-методологічні основи» відображає теорії, концепції, принципи, підходи, покладені в основу підготовки викладачів американських університетів, зокрема й її педагогічної складової.

Результати аналізу магістерської та докторської підготовки викладачів університетів США дозволили відобразити їхні організаційні та змістові характеристики.

Компонент «Професійний розвиток упродовж кар'єри» репрезентує моделі, форми і методи, що їх застосовують сучасні університети США з метою забезпечення неперервності професійного розвитку їхніх викладачів.

Зміст педагогічної складової представлено наскрізно у програмах магістерської, докторської підготовки та професійного розвитку упродовж кар'єри, що пов'язано із освоєнням її основ під час навчання у магістратурі, поглибленням та удосконаленням під час навчання у докторантурі та упродовж всього фахового функціонування викладача в умовах академічного середовища вищої школи США.

Початковим освітнім рівнем, на якому формуються професійні цінності, освоюються фундаментальні знання та розвиваються основні вміння і навички викладачів-початківців є магістерський рівень. Представлено освітні програми підготовки магістра та доктора філософії у галузі освіти, що реалізуються в університетах США на початку XXI століття. З'ясовано, що магістерські програми охоплюють комплекс обов'язкових дисциплін та дисциплін за вибором, що в сукупності забезпечують можливість для освоєння знань, формування і розвитку вмінь і навичок у таких сферах: нормативно-правові засади освітньої галузі, навчальна та методична діяльність, оцінювання та діагностика в освітньому процесі, організація академічного середовища й освітнього процесу, доброчесність в освіті та науці. Атестація випускників магістерських програм проводиться у формі захисту кваліфікаційної магістерської роботи.

Розглянуто специфіку реалізації докторських програм, зорієнтованих на підготовку викладачів у галузі педагогіки, а також фахівців з адміністрування у середній і вищій освіті. Визначено спільні та відмінні характеристики докторських програм у різних університетах США та на їх основі зроблено висновки про те, що традиційно докторські програми передбачають фахову підготовку відповідно до обраної спеціальності, освоєння дисциплін за вибором та дисциплін із циклу методології науки, підготовку до працевлаштування, складання комплексного іспиту, захист дисертації, а також практичну підготовку у формі асистування.

Зміст підготовки докторів філософії в університетах США охоплює інноваційні освітні технології; методологію наукового дослідження; оцінювання та діагностику знань здобувачів освіти; освітню політику; інклюзію в освіті; організацію та управління академічним середовищем й освітнім процесом; менеджмент організації, процесів, проектів; фінансовий менеджмент та управління людськими ресурсами; історію розвитку освіти у

США; компаративну педагогіку. Підкреслено, що характерною особливістю усіх програм є широкий змістовий діапазон запропонованих навчальних курсів, що свідчить про усесторонній підхід до післядипломної освіти загалом та про можливість формування індивідуальної освітньої і професійної траєкторії докторанта зокрема.

Виокремлено практичну складову як один із основних компонентів підготовки викладачів в університетах США. З'ясовано, що така підготовка на рівні докторських програм водночас розглядається як соціалізація викладача-початківця в академічному середовищі університету та реалізується за допомогою різноманітних форм працевлаштування. Розрізняють такі форми асистування здобувачів наукового ступеня доктора філософії: асистент з викладання, молодший викладач, докторант-асистент, асистент-адміністратор, асистент з дослідницької роботи, рідер, тьютор.

Представлено результати аналізу функцій, які виконують докторанти у процесі академічного асистування: викладання одного з модулів навчальної дисципліни, проведення лабораторних і практичних занять, проведення контрольних заходів, організація дискусій, розробка матеріалів для проведення контрольних заходів та іспитів, оцінювання окремих видів роботи здобувачів вищої освіти, організація та підготовка матеріалів для дистанційних курсів, надання консультацій студентам, виконання організаційно-адміністративних функцій.

Щодо науково-дослідницької роботи, то функції докторантів-асистентів полягають у зборі та аналізі даних в рамках конкретних наукових досліджень, проведення експериментів, підготовці доповідей про результати науково-дослідницької діяльності, підготовці звітів про результати виконаних досліджень.

Окреслено переваги педагогічної складової у підготовці докторів філософії в університетах США, серед яких можливість реалізації професійних зацікавлень; поглиблення спеціалізованих та педагогічних знань; формування і розвиток дослідницьких та педагогічних умінь і навичок; отримання цінного практичного досвіду у сферах лідерства, міжособистісного спілкування та оцінювання, академічно-організаційного адміністрування; можливість колегіальної співпраці з досвідченими менторами та порадиниками, дослідниками і педагогами.

У третьому розділі «**Педагогічна складова у професійному розвитку викладачів в університетах США**» охарактеризовано організацію професійного розвитку викладачів в університетах США, виокремлено можливості творчого застосування конструктивних ідей американського досвіду у підготовці викладачів в Україні.

З'ясовано, що в умовах сучасного американського університету особлива увага приділяється проблемі забезпечення професійного розвитку викладачів, розв'язання якої покладено на спеціально створені структурні підрозділи університетів – центри навчання та викладання. Такі центри забезпечують організацію програм професійного розвитку, основною метою яких є удосконалення організації освітнього процесу, внутрішнє забезпечення якості

освіти тощо. Висвітлено напрями, відповідно до яких організовано професійний розвиток наукового-педагогічних працівників та визначено, що в його основу покладено експериментування, інноваційність і креативність, застосування інноваційних освітніх технологій, налагодження наукової та академічної комунікації.

Означено форми організації професійного розвитку викладачів в американських університетах: конференції, дискусії, мікро-викладання, індивідуальне консультування, спостереження, відео-спостереження, воркшопи, методичні та наукові семінари, тренінги, опублікування друкованих та електронних навчально-методичних праць, апробація інноваційних методик, ознайомчі сесії і лекції, семінари видатних освітян і науковців, інтерв'ювання, оцінювання студентське та викладацьке (колегіальне), ярмарки, гранти, нагороди, премії за визначні здобутки. Підкреслено, що застосування тих чи інших форм використовується із урахуванням цільової аудиторії, та може мати довго- / короткотривалий характер, бути обов'язковим або добровільним.

Висвітлено специфіку використання педагогічного портфоліо, як одного із інструментів аналізу та самоаналізу професійного й особистісного розвитку викладача університету, що відображає філософію і практику викладання, пріоритети, цілі та завдання, методи викладання, що їх використовує у власній діяльності викладач. За структурою педагогічне портфоліо – це комплект документів і матеріалів, що відображають об'єктивний та суб'єктивний досвід, основні досягнення та здобутки у викладацькій діяльності, що сукупно свідчать про об'єм і якість педагогічної діяльності.

Визначено структуру (інформаційний та аналітичний корпус) та основні функції педагогічного портфоліо, серед яких інструментарій аналізу / самоаналізу, визначення пріоритетів і цінностей, оцінювання професійних досягнень викладача, спосіб звітування про навчально-методичну й наукову роботу.

Процес формування та укладання власного портфоліо викладачем сприяє критичному осмисленню педагогічної діяльності, застосуванню нових підходів до її реалізації, критичного оцінювання. Охарактеризовано підходи, принципи та засади функціонування інституту менторства як компоненту професійного розвитку викладача у США. Визначено головні функції менторських взаємовідносин, властиві різним видам менторства та виокремлено фактори, на яких ґрунтується ефективна менторська співпраця.

Представлено основні форми та підходи до реалізації менторства, окреслено завдання менторських програм, а також описано переваги менторських програм для викладача-початківця, ментора та університету загалом.

Встановлено, що різноманіття видів менторства сприяє професійному і кар'єрному зростанню, професійній самореалізації та сатисфакції і ментора, і його підопічного; підвищує успішність жінок, особливо у гендерно-нерівному академічному середовищі; підвищує продуктивність викладачів (оскільки часто існує тісний зв'язок між менторством, кількістю публікацій та фінансуванням, яке отримує ментор); посилює інтерес до академічної кар'єри; сприяє

кар'єрному зростанню; посилює відчуття самоефективності у викладанні, науковій діяльності та професійному розвитку; послаблює конфлікт між сім'єю та роботою.

Визначено фактори забезпечення успішності менторських програм, зокрема, на основі теорії про етапи розвитку менторських взаємовідносин. Підсумовано, що менторство відіграє провідну роль у підготовці та формуванні людських ресурсів університетів: сприяє забезпеченню продуктивності праці, диверсифікації та сатисфакції науково-педагогічних кадрів, зміцнює інституційну культуру та збагачує професійну комунікацію.

Окреслено можливості застосування конструктивних ідей американського досвіду щодо забезпечення підготовки викладачів університетів в Україні, зокрема на рівні університету та кафедри.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо виявлення особливостей педагогічної складової у системі підготовки викладачів в університетах США. Результати виконаного дослідження дають змогу сформулювати такі висновки:

1. Підготовка викладачів в університетах США – це динамічна система взаємопов'язаних та взаємозалежних компонентів, функціонування яких в сукупності забезпечує оволодіння комплексом знань, формування і розвиток умінь та навичок, компетентностей, професійних цінностей і ставлення, необхідних для повноцінного виконання посадових обов'язків у швидкозмінному академічному середовищі американського університету. Вона здійснюється в умовах університетського академічного середовища, що розвивається під впливом зовнішніх – суспільно-економічних – (тенденції міжнародного освітнього простору; запити суспільства; вимоги ринку праці; потреби споживачів освітніх послуг) та внутрішніх (сучасні моделі працевлаштування; оцінювання професійної компетентності, що здійснюється студентами та викладачами) чинників. Підготовці викладачів у США характерна низка особливостей, серед яких виокремлюємо різноманіття освітньо-професійних програм та диверсифікації їхнього змістового наповнення, що забезпечується комплексом базових і вибіркового дисциплін, сприяє формуванню індивідуальної освітньої траєкторії здобувача вищої освіти та реалізується у конструктивному академічному середовищі. Характерною ознакою підготовки викладачів університетів США є практико-орієнтовані освітньо-професійні програми магістра та освітньо-наукові програми доктора, спрямовані на формування загальних і спеціальних компетентностей, необхідних для виконання тріади професійних функцій: викладання, наукові дослідження, громадська діяльність.

В основу підготовки викладачів в університетах США покладено інтеграцію сучасних педагогічних теорій, концепцій, принципів та методологічних підходів: теоретичні засади андрагогіки, епістемології, акмеології, аксіології, конструктивізму, прагматизму, прогресивізму;

діяльнісний та компетентнісний підходи; принципи системності та систематичності, колегіальності, контекстності, ринкової орієнтації.

2. Охарактеризовано педагогічну складову у системі магістерської та докторської підготовки, а також у системі професійного розвитку викладачів університетів США, що передбачає освоєння знань, формування і розвиток умінь і навичок, професійних цінностей і ставлення, розуміння та усвідомлення нормативно-правової бази освітньої галузі, традиційних та інноваційних освітніх технологій, специфіки навчальної діяльності, методики викладання навчальної дисципліни, менеджменту людських ресурсів, менеджменту організацій, менеджменту фінансових ресурсів, управління процесами та проектами в освітній галузі, специфіку академічного середовища університету, історії розвитку освіти, порівняльних педагогічних студій, специфіки інклюзивного освітнього процесу, діагностики й оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, інформаційно-комунікаційних технологій та їх використання в освіті.

Зміст педагогічної складової реалізується за допомогою застосування потенціалу асистування, що дає можливість застосувати освоєні знання, уміння і навички у процесі виконання професійних функцій на посадах асистента з викладання, молодшого викладача, асистента-адміністратора, асистента з дослідницької роботи, рідера, тьютора на основі часткової (магістерська програма) або повної (докторська програма) зайнятості.

Серед основних обов'язків асистентів: викладацька діяльність (проведення занять відповідно до одного з модулів навчальної дисципліни, проведення лабораторних, практичних занять і контрольних заходів, дискусій, здійснення оцінювання результатів навчання, розробка контрольних та екзаменаційних завдань, матеріалів для дистанційних курсів, надання консультацій, виконання організаційно-адміністративних функцій); науково-дослідна діяльність (збір та аналіз даних, проведення експериментів, підготовка доповідей та звітів); громадська діяльність (організація та реалізація проектів у громаді).

3. З'ясовано, що в університетах США функціонують центри навчання і викладання, які є структурними підрозділами закладу вищої освіти та спрямовують власну діяльність на удосконалення освітнього процесу і неперервний професійний розвиток викладачів за допомогою налагодження співпраці між викладачами, кафедрами, факультетами, в основу якої покладено експериментування, інноваційність і креативність. У системі професійного розвитку викладачів сучасні університети США послуговуються інституційними, інституційно-індивідуальними, індивідуальними моделями, формами і методами, вибір яких залежить від цільової аудиторії та передбачає різну часову тривалість, обов'язковий або добровільний характер участі: конференції, дискусії, методичні і наукові семінари й тренінги, ознайомчі сесії і лекції, інтерв'ювання, колегіальне та студентське оцінювання, обговорення, ярмарки, надання премій, грантів, нагород, опублікування методичних друкованих та електронних матеріалів, апробація інноваційних методик, мікро-викладання, спостереження, індивідуальне консультування тощо.

Виконано аналіз менторства (диверсифіковане, інформальне, колегіальне,

міжінституційне колегіальне, зовнішнє, групове асоційоване, командне колегіальне, функціональне), як форми співпраці між викладачем-початківцем та досвідченим викладачем з метою реалізації порадиництва щодо моделей професійної поведінки і формування кар'єрних пріоритетів, надання особистісної психологічної та професійної підтримки.

Висвітлено сутність та структуру педагогічного портфоліо, комплекту документації інформаційного та аналітичного характеру, що характеризує філософські основи та практику науково-педагогічної діяльності викладачів сучасних американських університетів і використовується як інструмент аналізу, самоаналізу та рефлексії їхніх професійних досягнень, звітування про наукову, методичну та викладацьку діяльність, оцінювання ефективності діяльності науково-педагогічних працівників.

4. Окреслено можливості творчого застосування конструктивних ідей американського досвіду у підготовці викладачів України, зокрема на рівні університету та кафедри.

На рівні університету запропоновано створення Центру професійного розвитку, завданням якого є соціальна, академічна, наукова, культурна підтримка та професійний розвиток викладачів на усіх етапах академічної кар'єри відповідно до таких напрямів: соціалізація в академічному середовищі та професійний розвиток; нормативно-правове забезпечення вищої освіти; організаційна структура та система управління університетом.

На рівні кафедри окреслено можливості використання потенціалу менторства з метою соціалізації викладачів в академічному середовищі кафедри та їхнього професійного розвитку; забезпечення ефективності організації освітнього процесу здобувачів вищої освіти відповідно до спеціальності; продуктивної організації науково-дослідної роботи у межах кафедри.

Окреслені можливості використання дослідженого американського досвіду сприятимуть налагодженню та збагаченню співпраці науково-педагогічних працівників на кафедральному, міжкафедральному, міжфакультетському, міжуніверситетському рівнях; налагодженню конструктивного діалогу та покращенню комунікації працівників університету; розвитку ефективних освітніх програм, їхнього змістового наповнення та удосконалення навчально-методичного забезпечення навчальних дисциплін; соціалізації в академічному та професійному середовищі, усвідомленню ролей, функцій, прав та обов'язків викладачів; освоєнню знань, формуванню та розвитку вмінь і навичок викладачів у сфері фундаментальної, психолого-педагогічної, методичної, правової, інформаційно-комунікаційної підготовки; підвищенню конкурентоспроможності викладачів на ринку праці, забезпечення якості освітньої діяльності університету, формування позитивного іміджу університету на ринку освітніх послуг.

Виконаний аналіз педагогічної складової у системі підготовки викладачів в університетах США не вичерпує всіх аспектів дослідженої проблеми. До перспективних напрямів подальших педагогічних студій відносимо аналіз підготовки і професійного розвитку викладачів університетів США на основі використання інформаційно-комунікаційних технологій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації

Публікації у виданнях, що включені до наукометричних баз даних

1. Долінська Н. В. Сучасні моделі професійної діяльності викладача вищої школи США / Н. В. Долінська // Молодий вчений. – 2018. – № 8(60). – С. 128–133.
2. ¹Долінська Н. В. Особливості та шляхи реалізації менторських програм в університетах США / Н. В. Долінська // Педагогічний дискурс. – 2015. – № 18. – С. 82–86.

Публікації у наукових фахових виданнях України

3. Долінська Н. В. Особливості реалізації докторських програм для підготовки викладачів вищої школи в університетах США / Н. В. Долінська // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – 2015. – Додаток 1, Вип. 35, Т. VII (58). – С. 106–112.
4. Долінська Н. В. Організаційно-змістові аспекти функціонування національної програми «Підготовка майбутніх викладачів» у вищій школі США / Н. В. Долінська // Науковий вісник Чернівецького університету. Педагогіка та психологія. – 2014. – Вип. 713. – С. 48–55.
5. Долінська Н. В. Інститут «tenure» у системі вищої освіти США: етапи становлення та особливості функціонування / Н. В. Долінська // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». – 2015. Додаток 1, Вип. 36, Т. I(61). – С. 124–133.
6. Dolinska N. Typology of assistantship programs in US universities and their role in future faculty training / Nataliia Dolinska // Вісник Львівського національного університету імені Івана Франка. Серія педагогічна. – 2017. – Вип. 32. – С. 339–346.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

7. Долінська Н. В. Діяльність центрів для викладачів при університетах США (на прикладі Центру викладання та навчання при університеті Мінесоти) / Н. В. Долінська // Матеріали звітних наукових конференцій кафедри загальної та соціальної педагогіки. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – Вип. 13. – С. 83–86.

¹ Видання водночас включене до переліку наукових фахових видань України

8. Долінська Н. В. Структурно-організаційні особливості адміністрування вищої школи США / Н. В. Долінська // Матеріали звітних наукових конференцій кафедри загальної та соціальної педагогіки. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – Вип. 14. – С. 94–97.
9. Долінська Н. В. Сучасні форми та завдання менторства в університетах США / Н. В. Долінська // Сполучені Штати Америки у сучасному світі: політика, економіка, право, суспільство: зб. матеріалів II міжнародної науково-практичної конференції. – Львів: Центр Американських студій ФМВ Львівського національного університету імені Івана Франка, 2015. – Ч. 1. – С. 437–441.

АНОТАЦІЇ

Долінська Н.В. Педагогічна складова у системі підготовки викладачів в університетах США. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.01 – Загальна педагогіка та історія педагогіки. – Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України. – Львів, 2019.

У дисертаційній роботі запропоновано вирішення наукового завдання щодо виявлення особливостей педагогічної складової у системі підготовки викладачів в університетах США: диверсифікація освітніх програм та їхнього змістового наповнення; практико-орієнтоване навчання; спрямованість на формування професійної компетентності, необхідної для виконання тріади професійних функцій: викладання, наукові дослідження, громадська діяльність. Висвітлено теоретичні основи підготовки викладачів в університетах США, в основу якої покладено теоретичні засади андрагогіки, епістемології, акмеології, аксіології, конструктивізму, прагматизму, прогресивізму; діяльнісний та компетентнісний підходи; принципи системності та систематичності, колегіальності, контекстності, ринкової орієнтації). Охарактеризовано педагогічну складову у системі магістерської та докторської підготовки, у системі професійного розвитку викладачів університетів США (нормативно-правова база освітньої галузі, традиційні та інноваційні освітні технології, специфіка навчальної діяльності, методика викладання навчальної дисципліни, менеджмент людських ресурсів, менеджмент організацій, менеджмент фінансових ресурсів, управління процесами та проектами, специфіка академічного середовища університету, історія розвитку освіти, порівняльні педагогічні студії, специфіка інклюзивного освітнього процесу, діагностика й оцінювання в освітньому процесі, інформаційно-комунікаційні технології в освіті), за допомогою інституційних, інституційно-індивідуальних, індивідуальних моделей, форм, методів. Окреслено можливості творчого застосування конструктивних ідей американського досвіду у підготовці викладачів України.

Уточнено зміст понять «менторство», «портфоліо», «портфоліо

навчального курсу», «теньюр», «асистування».

Подальшого розвитку набули положення про організацію професійного розвитку викладача сучасного університету на основі інтеграції його традиційних та інноваційних форм і методів.

Ключові слова: викладач, докторська підготовка, магістерська підготовка, менторство, педагогічна складова, портфоліо, професійний розвиток, університет, США.

Долинская Н.В. Педагогическая составляющая в системе подготовки преподавателей в университетах США. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – Общая педагогика и история педагогики. – Национальный университет «Львовская политехника», Министерство образования и науки Украины. – Львов, 2019.

В диссертационной работе предложено решение научного задания по выявлению особенностей педагогической составляющей в системе подготовки преподавателей в университетах США: диверсификация образовательных программ и их смыслового наполнения; практико-ориентированное обучение; направленность на формирование профессиональной компетентности, необходимой для выполнения триады профессиональных функций: преподавание, научные исследования, общественная деятельность. Освещены теоретические основы подготовки преподавателей в университетах США, в основу которой положены теоретические принципы андрагогики, эпистемологии, акмеологии, аксиологии, конструктивизма, прагматизма, прогрессивизма; деятельностный и компетентностный подходы; принципы системности и систематичности, коллегальности, контекстности, рыночной ориентации). Охарактеризована педагогическая составляющая в системе магистерской и докторской подготовки, в системе профессионального развития преподавателей университетов США (нормативно-правовая база образовательной отрасли, традиционные и инновационные образовательные технологии, специфика учебной деятельности, методика преподавания учебной дисциплины, менеджмент человеческих ресурсов, менеджмент организаций, менеджмент финансовых ресурсов, управление процессами и проектами, специфика академической среды университета, история развития образования, сравнительные педагогические студии, специфика инклюзивного образовательного процесса, диагностика и оценивание в образовательном процессе, информационно-коммуникационные технологии в образовании), с помощью институциональных, институционально-индивидуальных, индивидуальных моделей, форм, методов. Определены возможности творческого применения конструктивных идей американского опыта в подготовке преподавателей Украины.

Уточнено содержание понятий «менторство», «портфоліо», «портфоліо учебного курса», «теньюр», «ассистирование».

Дальнейшее развитие получили положения об организации

профессионального развития преподавателя современного университета на основе интеграции его традиционных и инновационных форм и методов.

Ключевые слова: преподаватель, докторская подготовка, магистерская подготовка, менторство, педагогическая составляющая, портфолио, профессиональное развитие, университет, США.

Dolinska N. V. Pedagogical Component in the System of Faculty Training at Universities of the USA. – On the rights of a manuscript.

The thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.01 – General Pedagogy and History of Pedagogy. – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Lviv, 2019.

This dissertation provides a solution to the scientific problem of specifying peculiarities of the pedagogical component in the system of faculty training at US universities. The pedagogical component under research includes, though is not limited to, the following: legal acts and regulations; traditional and innovative educational technologies; peculiarities of learning and teaching; methods of teaching; management of human resources; management of educational institutions, management of financial resources; management of projects and processes; peculiarities of institutional environment and policy; history of education; comparative pedagogical studies; assessment and evaluation in teaching; informational and communicative technologies; diversification of graduate programs and curricula and their contents; practice-oriented training; theoretical and practical training aimed at the formation of professional competences necessary to fulfil the triad of professional functions: teaching, research, and service.

It is claimed that the problem of ensuring realization of the pedagogical component in faculty professional training is gaining significance, especially in view of both emerging and newly emerged models of faculty employment in the USA, which are detailed.

All elements of the pedagogical component of faculty training at US universities are represented within the frameworks of Masters' and Doctoral training programs as well as professional development programs and initiatives with its foundational aspects covered at the Masters' level and further acquired and developed at the level of Doctoral training and lifelong professional development.

It is stated that one of the major forms of realization of the pedagogical component of faculty training consists in its practical element, which is implemented primarily through assistantship programs. Such programs are viewed as part of the young faculty professional socialization process and are available at US universities for doctoral students who succeed in their own studies and intend to pursue academic career. The peculiarities, methods of institutional realization, requirements, terms and conditions of the following types of assistantship programs provided by the US universities are analyzed: teaching assistant, teaching associate, teaching fellow, research assistant, reader, tutor, administrative assistant, and graduate assistant.

Mentoring is viewed as another effective instrument of safeguarding the efficiency and high quality of young faculty training especially with regard to its

pedagogical component. Approaches and ways of implementation of mentoring programs for young faculty at US universities are dwelt upon and characteristics of mentor-mentee relationships are identified and characterized. Duties and responsibilities of all participants of mentoring programs are outlined and chief benefits of such programs are defined.

Major advantages of effective realization of the pedagogical component of faculty training at US universities are highlighted: realization of individual professional interests, extending and increasing of both content and pedagogical knowledge, formation and development of research and pedagogical skills, gaining valuable experience in the spheres of leadership, interpersonal communication, assessment and evaluation, academic and institutional administration; peer cooperation with experienced mentors, researchers, and professors.

Theoretical foundations of faculty training at US universities based on the theoretical grounds of andragogy, acmeology, axiology, constructivism, pragmatism, progressivism, pragmatist and competency-based approaches, principles of consistency and continuity, collegiality, contextuality, and market orientation are highlighted.

Pedagogical component of graduate faculty training (in frames of Masters' and Doctoral studies) at US universities aimed at the formation of a range of competences including legal, psychological and pedagogical, educational and technological, methodological, organizational and administrative, communicative and interpersonal is characterized.

Peculiarities of formation and ensuring of the pedagogical component in the system of professional development of US faculty through both institutional and individual approaches, techniques, and methods are analyzed.

Structure, content, institutional realization, organizational aspects, and fundamental principles of Preparing Future Faculty (PFF) national program as a highlighter national initiative aimed primarily at the development and ensuring of the pedagogical component in university faculty training are scrutinized. Attention is focused on significant program advantages and possibilities to increase efficiency of preparing young faculty to professional and pedagogic activity.

Possibilities for creative implementation of constructive ideas of the US experience in faculty training in Ukraine are highlighted.

The contents of terms "mentoring", "portfolio", "course portfolio", "tenure", "assistantship" are *clarified*.

Principles of organization, designing, and improvement of faculty professional development at a modern university on the basis of integration of both traditional and innovative approaches, forms, and methods are *developed*.

Key words: faculty, Doctoral training, Masters' training, mentoring, pedagogical component, portfolio, professional development, university, USA.

Підписано до друку 29.05.2019 р.
Формат 60х90/16. Папір офсетний.
Ум.др.арк.0,9. Наклад 100 прим.
Зам. №2201-1-2019

Видавництво ТзОВ «ЗУКЦ»

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців,
виготівників та книгорозповсюджувачів видавничої продукції ДК № 408 від 09.04.2001р.
вул. Вітовського, 25, м. Львів, 79011*

